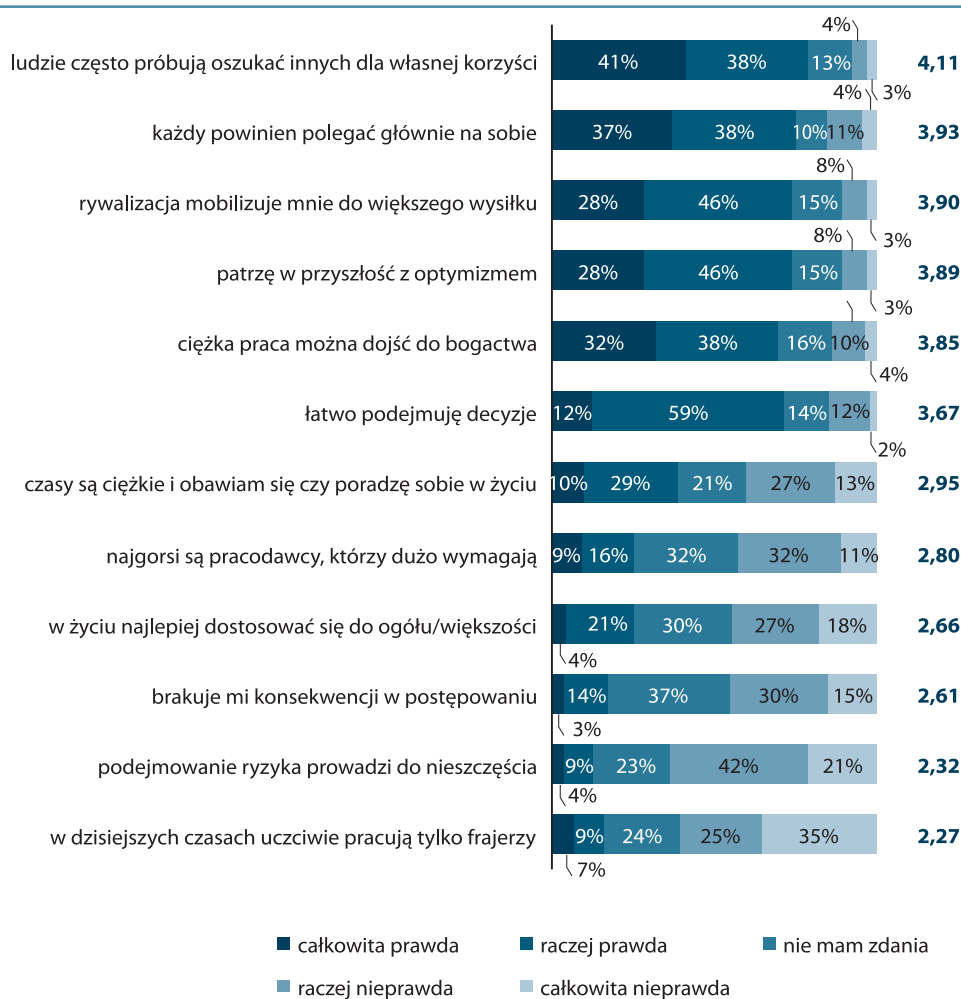

Profil psychologiczny uczniów

W trakcie badania poproszono uczniów o ocenę stwierdzeń dotyczących życia zawodowego, cech swojego charakteru, postrzegania przyszłości oraz stosunku do innych ludzi. Mieli oni za zadanie określić na skali od 1 – całkowita nieprawda, do 5 – całkowita prawda dwanaście stwierdzeń¹. Poniżej zaprezentowano wykres zawierający odpowiedzi uczniów uszeregowane według malejącej akceptacji dla nich. W nawiasach przywołano wartości średnie ocen.

Profil psychologiczny uczniów

TZTP50/2010

¹ Pytanie dotyczące samooceny oraz podejścia do pracy zostało zaczerpnięte z badania zrealizowanego przez Centrum Doradztwa Strategicznego w ramach projektu „Mapa Monitorująca Szansę na Pracę absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych województwa świętokrzyskiego (MMSP) nr Z/2.26/II/2.1/54/05”, więcej informacji na stronie www.cds.krakow.pl/mmssp,170.html.

Najwięcej respondentów zgodziło się ze stwierdzeniem „ludzie często próbują oszukać innych dla własnej korzyści” (średnia ocen 4,11, czyli według większości osób to „raczej prawda”). Najniższą ocenę uzyskało stwierdzenie „w dzisiejszych czasach pracują tylko frajerzy” – średnia 2,27 (większość stwierdziła że to „raczej nieprawda”). Stosunkowo często uczniowie przejawiali podejście indywidualistyczne: „każdy powinien polegać głównie na sobie” (średnia 3,93).

Biorąc pod uwagę oceny poszczególnych stwierdzeń można badanym przyporządkować cechy, które opiszą ich z punktu widzenia samooceny, ostrzegania przyszłości oraz podejścia do pracy. Analiza w tych kategoriach ma charakter uogólniający i ma za zadanie ułatwić prezentację zebranych danych. Udzielane przez uczniów odpowiedzi lokują ich bliżej bądź dalej od wyróżnionych postaw. Na podstawie zebranego materiału udało się wyróżnić cztery postawy²:

- **minimalizm**³ charakteryzuje się niechęcią do podejmowania wysiłku i ryzyka, a także przekonaniem, że uczciwa praca nie ma sensu
- **niepewność** wyróżnia się brakiem wiary w swoje siły i możliwość porażenia sobie w życiu, negatywnym wyobrażeniem przyszłości, a także brakiem konsekwencji w działaniu i trudnością w podejmowaniu decyzji
- **podejrzliwość** charakteryzuje się przekonaniem, że ludzie kierują się w życiu chęcią oszukania innych, w związku z czym należy polegać tylko na sobie
- **pozytywne nastawienie** cechuje się przekonaniem o możliwości odniesienia sukcesu dzięki własnej pracy oraz wiarą, że rywalizacja mobilizuje do działania.

Opisane postawy można przedstawić w postaci tabeli, gdzie każdej z nich przyporządkowane są właściwe dla niej odpowiedzi. Tak opisane wymiary są pomocne przy przedstawieniu różnic psychograficznych uczniów w poszczególnych przekrojach (poniżej prezentowane ze względu na powiaty). Podobnie jak indeks aktywności⁴, profil psychologiczny uczniów będzie wykorzystany do identyfikacji czynników decydujących o sukcesie na rynku pracy oraz w dalszej edukacji. Osoby cechujące się mniejszym minimalizmem, niepewnością i nieufnością oraz pozytywnym nastawieniem powinny lepiej sobie radzić w przyszłym życiu edukacyjno-zawodowym. Zarówno indeks aktywności, jak i profil psychologiczny będą przedmiotem pogłębionych analiz w raporcie dotyczącym losów edukacyjno-zawodowych absolwentów.

² Z technicznego punktu widzenia została przeprowadzona analiza głównych składowych z rotacją Promax. Wyodrębnione składowe łącznie wyjaśniają 50% całkowitej wariancji zmiennych.

³ Wykorzystane narzędzie autorstwa Centrum Doradztwa Strategicznego dało bardzo podobne wyniki w badaniu przeprowadzonym przez Obserwatorium. Dlatego dla opisu poszczególnych postaw zostały wykorzystane te same nazwy. Wyjątek stanowi nazwa „podejrzliwość”, która w opinii autorów jest lepsza niż „nieufność”.

⁴ Więcej na temat indeksu aktywności w publikacji Twój zawód. Twoja przyszłość? Raport z badania uczniów ostatnich klas szkół zawodowych 2009/2010. Kraków: Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, 2010, dostępnym na stronie: www.obserwatorium.malopolska.pl.

Ładunki czynnikowe dla poszczególnych stwierdzeń

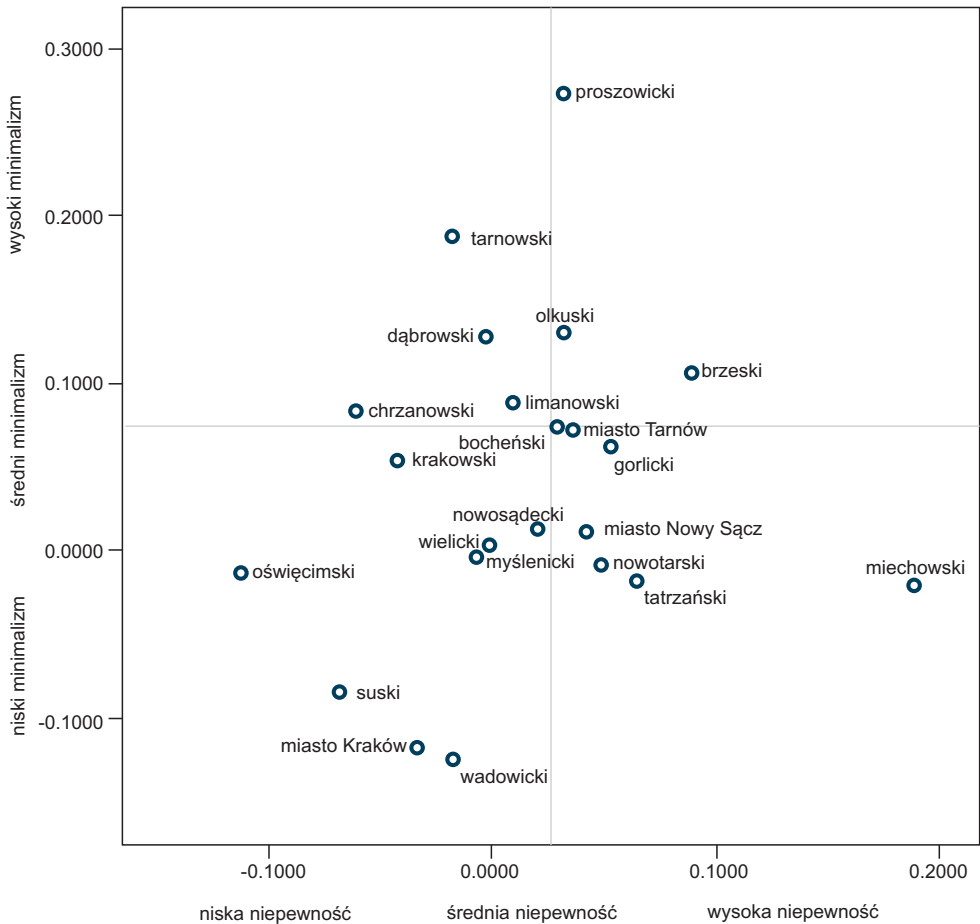
stwierdzenia	postawy			
	minimalizm	niepewność	pozytywne nastawienie	podejrzliwość
najgorsi są pracodawcy, którzy dużo wymagają	0,637			
w dzisiejszych czasach ucziwie pracują tylko frajerzy	0,670			
podejmowanie ryzyka prowadzi do nieszczęścia	0,598			
w życiu najlepiej dostosować się do ogółu/większości	0,680			
brakuje mi konsekwencji w postępowaniu		0,574		
łatwo podejmuję decyzje*		-0,634		
czasy są ciężkie i obawiam się czy poradzę sobie w życiu		0,638		
patrzę w przyszłość z optymizmem		-0,648		
rywalizacja mobilizuje mnie do większego wysiłku			0,677	
ciężką pracą można dojść do bogactwa			0,794	
każdy powinien polegać głównie na sobie				0,601
ludzie często próbują oszukać innych dla własnej korzyści				0,750

* W przypadku ujemnych współczynników (s)twierdzenia należy czytać odwrotnie, to jest „mam trudności z podejmowaniem decyzji” oraz „patrzę w przyszłość z pesymizmem”.

TZTP51/2010

Wyróżnione postawy (minimalizm, niepewność, pozytywne nastawienie, podejrzliwość), można wykorzystać do opisu młodzieży z poszczególnych powiatów. Pod względem minimalizmu oraz niepewności na plus wyróżniają się cztery powiaty: oświęcimski, suski, wadowicki oraz miasto Kraków: ich młodzi mieszkańcy są bardziej skłonni do podejmowania ryzyka i wysiłku oraz mniej się obawiają o swoją przyszłość. Minimalizm (niechęć do podejmowania wysiłku i ryzyka, a także wyróżniania się) cechuje uczniów z powiatów proszowickiego oraz tarnowskiego. Uczniowie z powiatu miechowskiego natomiast nie są pewni, czy poradzą sobie w przyszłości, nie są konsekwentni w działaniu, mają również trudności w podejmowaniu decyzji.

Wymiary minimalizmu i niepewności a powiat

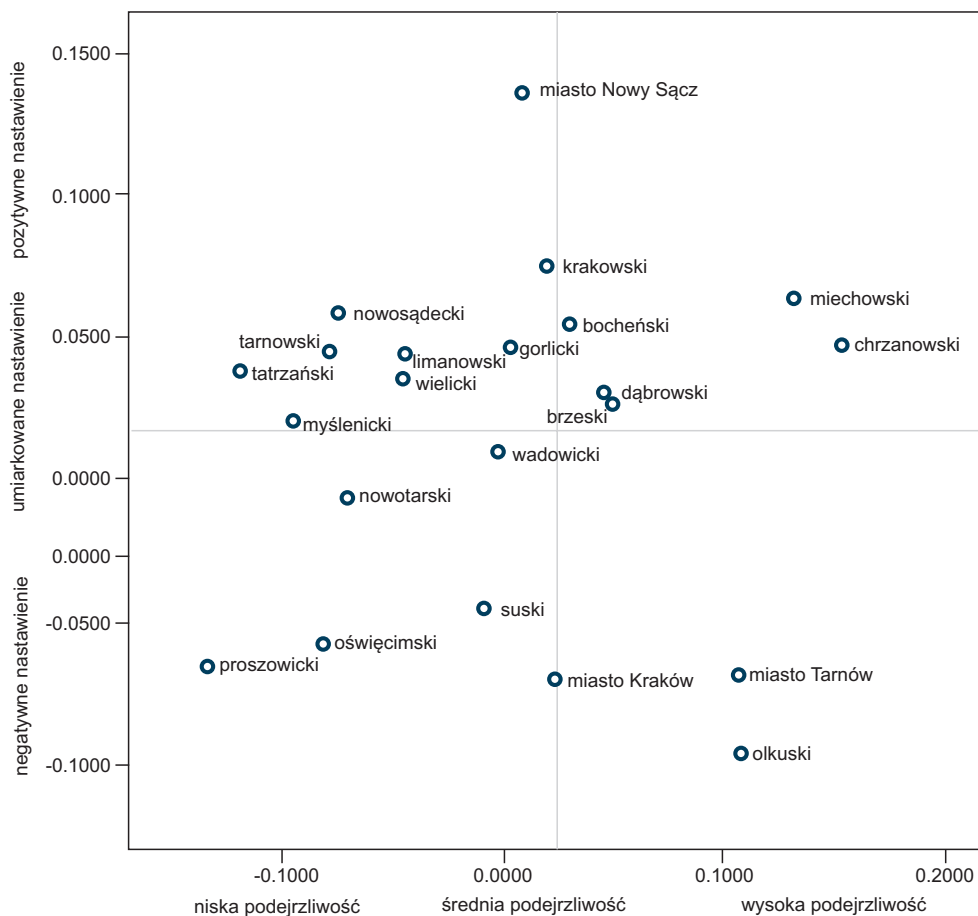
TZTP52/2010

W przypadku dwóch pozostałych wymiarów rozkład uczniów z poszczególnych powiatów jest odmienny. Pod względem pozytywnego nastawienia wyróżnia się miasto Nowy Sącz: uczniowie pochodzący z niego są najbardziej przekonani o tym, że ciężka praca przekłada się na sukces oraz że rywalizacja mobilizuje do podejmowania dalszych wysiłków. Pozytywne nastawienie najmniej widoczne jest w powiecie olkuskim, proszowickim i oświęcimskim oraz w Krakowie i Tarnowie.

Pod względem podejrzliwości względem innych osób oraz przekonania o konieczności polegania tylko na sobie wyróżniają się uczniowie z powiatów miechowskiego oraz chrzanowskiego. Najmniejsza w ten sposób rozumiana podejrzliwość cechuje osoby z powiatów proszowickiego, tatrzańskiego i myślenickiego.

Wymiary pozytywnego nastawienia i podejrzliwości a powiat

TZTP53/2010

